

Disiplin soruşturmalarında muhakkik okul yöneticilerinin mesleki yeterlikleri

Şefika Nazan Yavuzcan¹, Kemal Yavuzcan²

DOI 10.5281/zenodo.11130358

Özet

Disiplin soruşturmaları, iş ve işlemlerin olması gerektiği gibi yürütülmesini engelleyen, kanunların dışına çıkan, yasaklanan eylemlerin incelenmesini hedefler. Çalışanın Türk Ceza Kanunu'nda açıkça suç olarak görülen fiillerle mesleki açıdan suç kapsamında değerlendirilen fiiller sergilemesi durumunda soruşturma başlatılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Gaziantep Valiliği, Şehitkâmil İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde disiplin soruşturmacısı muhakkik okul yöneticilerinin mesleki yeterliklerini analiz etmektir. Veriler görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma, nitel araştırma deseni temele alınıp olgu bilim fenomenoloji modeli kullanılarak şekillendirilmiştir. Fenomenoloji modeli temelinde verinin toplandığı kaynaklar, olguyu birebir yaşamakta olan okul yöneticileridir. Bu doğrultuda örnekleme, bu tarz yaşantılara sahip okul yöneticileri dâhil edilmiştir. Elde edilen bilgilerin analiz edilmesi aşamasında okul yöneticilerinin muhakkiklik görevini gerçekleştirme esnasında karşılaştıkları sorunları ve soruşturma sürecini yürütmekteki yeterliliklerini ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu hedefe yönelik olarak gerçekleştirilen analizde elde edilen veriler kavramsallaştırılıp temalara ayrılmıştır. Sonuç kısmında betimsel anlatımla alıntılardan yararlanılmış ve bilimsel analizle elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Ulaşılan bulgular, muhakkik okul yöneticileri, soruşturma sürecinin niteliğini olumsuz yönde etkileyebilecek birçok sorunla karşılaştığını göstermektedir. Araştırmanın sonuçları neticesinde, disiplin soruşturması sürecindeki sorunların bertaraf edilmesine yönelik birtakım görüş ve önerilere yer verilmiştir. Muhakkik okul yöneticileri disiplin soruşturması süreçlerinde; eğitim durumu, liyakat, süre, sosyal iletişim, güvenlik, uzmanlık ve inceleme-soruşturma dosyası hazırlama motiflerinde sorun yaşamaktadırlar. Muhakkiklik görevi verilecek okul yöneticilerinin mezuniyet durumları dikkate alınarak, soruşturma süreçlerinde hukuk dilini doğru kullanabilmeleri için okul yöneticilerine temel hukuk eğitimi ile disiplin soruşturması eğitimi verilebilir.

Anahtar Kelimeler: muhakkik okul yöneticileri, disiplin soruşturması, soruşturma yeterlikleri

Professional competencies of school administrators who are investigators in disciplinary investigations

Abstract

Disciplinary investigations aim to examine the illegal actions that prevent the execution of work and transactions as they should be, that are prohibited. An investigation is initiated if the employee commits acts considered crimes in the Turkish Penal Code and acts regarded as a crime from a professional point of view. This research analyses the professional competencies of disciplinary investigative school administrators in Gaziantep Governorship, Şehitkamil District Directorate of National Education. The data were obtained using the interview form. The research was shaped using the phenomenology model based on the qualitative research design. The sources from which the data is collected based on the phenomenology model are the school administrators who personally experienced the phenomenon. School administrators with such experiences were also included in the sampling in this direction. The analysis of the information obtained aimed to reveal the problems faced by school administrators while performing their duty of investigation and their competence in carrying out the investigation process. The data obtained for this purpose's analysis were conceptualised and divided into themes. In the conclusion, quotations were used with descriptive expression, and the findings obtained through scientific analysis were interpreted. The conclusions reached indicate that school administrators encountered many issues that could negatively affect the quality of the investigation. As a result of the results obtained, some opinions and suggestions are given to eliminate the problems in the investigation process. In the disciplinary investigation processes of the supervisory school administrators, They have problems in education, merit, duration, social communication, security, expertise and preparing an investigation file. School administrators who will be assigned the investigator's duty may be provided with primary legal education and disciplinary investigation training to enable them to use legal language correctly during the investigation process, considering their graduation status.

Keywords: supervised school administrators, disciplinary investigation, investigation competencies

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, nazan.blkn@gmail.com, 0000-0001-5450-3058

² Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, k.yavuzcan@gmail.com, 0000-0002-8191-1775

Giriş

Devlet memurları yasal düzenlemelere ve kanunlara uygun olarak iş ve işlemlerini yürütmektedirler. Yasaların gerekli kıldığı şekilde davranmayan memurlara ilişkin disiplin soruşturması başlatılmaktadır. Eğitim müfettişinin görevlerinden birisi inceleme ve soruşturmaları yürütmektir. Yürütülen soruşturma sonuçlandığında, memurun hatalı fiillerine uygun adli-idari müeyyide veya disiplin cezası verilmektedir.

Soruşturma, çalışanların görevlerini gerçekleştirdikleri sırada oluşan ve kusur olarak görülen fiillerin tüm yönleriyle incelenmesi ve kusurlu davranışı karşılayan disiplin cezalarının uygulanması sürecine denir. Disiplin soruşturmaları, iş ve işlemlerin olması gerektiği gibi yürütülmesini engelleyen, kanunların dışına çıkan, yasaklanan eylemlerin incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışanın Türk Ceza Kanunu'nda açıkça suç olarak görülen fiillerle mesleki açıdan suç kapsamında değerlendirilen fiiller sergilemesi durumunda soruşturma başlatılmaktadır. Eğitim müfettişi 4483 Sayılı "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun" ile bu kanunda hükmün bulunmadığı durumlarda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'ndan faydalanarak disiplin soruşturmasını belirlenen kurallara uygun olarak ilerletmektedir (Sorguç, 1992). İnceleme sırasında elde ettiği verilere dayanarak; deliller ve şahıslara ilişkin düşüncesini yazılı belge olarak raporlaştırmaktadır. Müfettiş tuttuğu raporu, bağlı olduğu teftiş kuruluna başkanlığına arz eder.

Eğitim müfettişlerinin görevleri: (MEB, 1999) 13.08.1999 tarihinde ve 23785 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren, izleyen senelerde birtakım değişikliklere uğrayan 'MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliğinde; Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme, Teftiş ve Değerlendirme, İnceleme ve Soruşturma olacak şekilde düzenlenmiştir. Eğitim müfettişi bir yandan görev alanındaki sorumluluklarını yerine getirirken, öbür yandan da Millî Eğitim Bakanlığı taşra teşkilatıyla 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu kapsamında bağlı buldukları valiliğin görevlendirdiği başka kurumlarda (Türk Telekom İl Müdürlüğü, GASKİ, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri, TEDAŞ, Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, İl Özel İdaresi) ortaya çıkan, yasalara aykırı fiillerin soruşturmasını yürütmektedirler (Beyhan, 2008). Araştırma konusuna yakın yapılan araştırmaların genelinde, disiplin soruşturmasının uzun zaman alması, rehberlik faaliyetlerine negatif etki etmesi, üst makamların inceleme-soruşturma sürecine yönelik müdahale eğilimlerine vs. değinilmiştir.

Soruşturma süreci

Memurlar görevleriyle alakalı işledikleri bir suçtan ötürü memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanması hakkında kanunun 5. maddesi gereğince ön inceleme yapılması istendiğinde, bu görev için görevlendirilen eğitim müfettişleri, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun ilgili hükümlerinde geçen usul ve esaslar dâhilinde, şahitleri dinlemek, ilgili evrakın aslını ya da suretini edinmek, bilgi toplamak, ilgili şahıslarla görüşme yapmak şeklinde yetkileri kullanarak görevlerini gerçekleştirmektedirler. Eğitim müfettişleri inceleme ve soruşturma işlemine yetkili makamca verilen emir üzerine başlamaktadır.

Eğitim müfettişi görevlendirildiği konu dışında inceleme ve soruşturma yürütememektedir. Soruşturma esnasında suç teşkil edecek farklı bir konunun tespit edilmesi durumunda ve konunun memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanması hakkında kanun kapsamında yer alması söz konusu ise en son edinilen bilgi ve belgeler ekte sunulurken tekrar soruşturma

izni istenir. Söz konusu kanun kapsamı dışındaki suçlar ise usulüne uygun olarak ilgili adli ve idari birimlere bildirilir (MEB, 2007).

Disiplin süreçlerinde inceleme; yetkili makamlarca verilen onay ve emir gereğince görevlendirilen kişilerin ihbar ve şikâyet konusu hakkında, konunun aydınlatılması için yürütülen faaliyet olarak bilinmektedir (MEB, 2006). Memurların disiplin soruşturması sürecinde öncelikle inceleme yapıp raporlaştırıldıktan sonra, gerek duyulursa soruşturma işlemi başlatılır. İnceleme genel olarak iddia edilen görev ihlalinin doğrulanması veya reddedilmesi için delil toplamayı süreçlerini kapsar. İnceleme sonucunda yeterli şüphe veya kanıt bulunursa, soruşturma aşamasına geçilir. Ancak inceleme sürecinde iddia edilen kural dışı davranışın, toplanan bilgi ve belgelerle sübuta erdirilememesi durumunda, inceleme dosyası kapatılmak üzere soruşturmacı tarafından yazılan inceleme raporu ilgili birime sunulur.

Soruşturma süreci ise, soruşturmanın hazırlanması, bilgi ve belgelerin elde edilmesi, analiz edilmesi, uzman görevlendirilmesi, ifadelerin alınması, sonuçların raporlaştırılması ve disiplin kuruluna sunulması aşamalarından oluşur. Eğitim müfettişlerinin herhangi bir devlet memuruna ilişkin disiplin soruşturması yürütebilmesi için, bağlı buldukları valilik tarafından resmi yazıyla görevlendirilmelidir. Eğitim müfettişi disiplin soruşturması yürütürken öncelikle planlama yapmaktadır. Daha sonra sırasıyla gerekli olan bilgi ve belgelerin elde edilmesi, kanıtlayıcı bilgi ve belgenin incelenip analiz edilmesi şeklinde yürütülmektedir. Söz konusu memurun lehine olan deliller bulunması halinde bunlar da dosyaya eklenmelidir. Disiplin soruşturmaların içeriğinde sanat eseri veya bilimsel bilgi gibi çözümlenmesi için uzmana danışma ihtiyacı duyulan konularda müfettiş, uzmanın çalıştığı kamu kuruluşundan gerekli izni alarak bilgiye ulaşmaktadır. İşlenen fiil ve failinin tespitinde uzman fikir ve önerilerinden bilimsel anlamda yararlanılabilmektedir. Muhakkiklik görevine dâhil olan kişilerin ifade verdiği süreçte dikkat edilmesi gereken hususlar, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2007) doğrultusunda öncelikle şikâyetçi (müşteki) veya ihbar edenin (muhibir) ifadeleri dinlenir. Söz konusu şikâyetle ilgili ispatlayıcı doküman ya da delil varsa ifade tutanağına işlenir. Sonrasında şahitlerin (müşahit, tanık) ifadesi alınır ve tutanağa eklenir. Son olarak da inceleme-soruşturma dosyasına eklenmek üzere şikâyet edilen (sanık) kişi ya da kişilerin ifadesi tutanak altına alınır.

Öğretmenler mesleki yeterliliklerinin artması için okul yöneticilerinin ve müfettişlerin rehberliğine ihtiyaç duymaktadır. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yanında kıdemli öğretmenlerin de müfettişlerin rehberliğine gereksinimi bulunmaktadır. Burada hedeflenen, eğitimcilerin eğitim öğretimle alakalı performanslarının artmasını sağlamaktır. Rehberlik faaliyetleri geliştirme odaklı olduğu sürece etkililik gözlemlenebilir. Ceza odaklı bir yaklaşımla verimliliğin artmasından söz edilemez (Bursalioglu, 1987).

Halverson ve Kelley'ye (2004) göre eğitim yöneticileri eğitim kurumlarının tertip ve düzenini sağlamakla, eğitim öğretim faaliyetlerini teftiş etmekle sorumlu olduklarından rehberlik faaliyetleri aracılığıyla öğretmenleri doğrudan etkileyebilmektedir. Okul yöneticileri öğretmenlere rehberlik yaptığı esnada faaliyetlerin programlanan şekilde ilerlemediğini tespit etmesi durumunda müdahale etme ve iyileştirme fırsatı bulabilecektir (Yılmaz, 2009). Bu noktada yöneticinin düzeltme faaliyeti uzmanlık gerektirmektedir. Okul müdürünün öğretmene rehberlik edecek uzmanlığa sahip olması gerekmektedir. Yönetici, müfettişlere nazaran öğretmenlerini daha iyi tanımakta ve öğretmenlerine daha uzun süreyle yardım

sağlayabilmektedir. Bursalıoğlu (2002), okul müdürlerinin yöneticilik konusunda akademik eğitim almalarının gerektiğini ettiğini saptamıştır. Williams (2007) tarafından, okul müdürlerinin kontrol, teftiş ve rehberlik faaliyetlerine daha çok vakit ayırmaları gerektiği belirtilmiştir. Yılmaz (2009) ise yöneticilerin teftiş görevinde yeterli donanıma sahip olmamasını, yönetim konusunda herhangi bir eğitim almamalarına bağlamaktadır (Kaykanacı, 2003). Bununla birlikte kurum yöneticilerinin iş yükünün fazla olması ile yöneticiliğin meslek olarak görülmemesi okul müdürünün de eğitim müfettişliği rolünü üstlenememesi neticesini ortaya çıkarmıştır. Tüm bu durumlar öğretmenlere rehberliğin kimin eliyle gerçekleştirileceği problemini gündeme getirmiştir.

Okul yöneticisi öncelikle yasalar doğrultusunda görev yaptığı eğitim kurumunun hedeflerine ulaşmak için elindeki bütün madde ve insan kaynaklarının kullanımından ve okulun idaresinden sorumlu olan eğitim lideridir. Bununla birlikte eğitim yöneticilerinin; eğitim kurumunda adalet ve hoşgörü temelli bir ortam yaratma, okulun emniyet ve güvenliğini sağlama, personelin özlük haklarını güvence altına alma, fiziki olarak okulu eğitim öğretime hazır hale getirme, çalışanların takibini yapma, kontrolünü sağlama, tüm çalışmalarını denetleme, denetim sonrasında geri dönütler verme, çalışanlara rehberlik etme, çalışanlar arasında koordinasyonu sağlama gibi kapsamı geniş bir görev tanımı bulunmaktadır. Okul yönetiminde en önemli role sahip olan yönetici, çalıştığı kurumun eğitim paydaşlarıyla birlikte belirlediği vizyonu ve misyonunu gerçekleştirme yönünde yönetim süreçlerinin uygulanması sorumluluğu da bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin, öğrenci işlerinden, personel işlerine, eğitim-öğretim faaliyetlerinden kurum işletmesine kadar birçok sorumluluğu vardır. Okul yöneticisinin görevlerinden birisi de denetim ve rehberlik görevidir.

Okul örgütünde işleyişin aksamasına yol açan bir problem olduğu zaman kurumun hedeflerinin tersine davranış sergileyen, örgütün amaçlarına ulaşmasına engel olan personele yönelik disiplin işlemleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Çalışanlara uygulanacak disiplin cezaları soruşturma işleminin başlatılmasını gerektirmektedir. Aslında inceleme ve soruşturma görevini yürütmekle sorumlu görevli müfettiştir. Ancak illerde görev yapan müfettişlerin iş yükünün fazla olması ve zaman aşımı sınırlamalarından dolayı inceleme ve soruşturma görevlerinin bir kısmı muhakkiklik görevi kapsamında okul yöneticilerine verilmektedir. Eğitim yöneticilerinin ilgili mevzuatta geçen, "Görev tanımındaki diğer görevleri de yapar." ifadesi ile Millî Eğitim Bakanlığı'nın "Uzmanlık gerektirmeyen inceleme, disiplin soruşturması ile ön inceleme iş ve işlemlerin mahallinde disiplin amirlerince veya muhakkik görevlendirilerek, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir." şeklindeki 29.01.2008 tarihli tebliği okul yöneticilerinin inceleme ve soruşturma yürütmek üzere görevlendirilmesine yasal bir zemin oluşturmaktadır.

Okul yöneticisinin inceleme ve soruşturma yetkisi literatürde "Muhakkiklik" olarak geçmektedir. Muhakkiklik, disiplin amirleri tarafından görevlendirilen memurun yürüttüğü inceleme ve soruşturma görevini ifade etmektedir. Muhakkik, mevzuatta geçen yasal düzenlemeler gereğince, kendisini görevlendiren mülkî idari amirin yetkilerini kullanarak, inceleme ve soruşturmasını gerçekleştireceği devlet memurunun ifadesini almak, sorun teşkil eden olayla alakalı verileri toplamak, soruşturma izni alabilmek adına ön inceleme raporu hazırlamak ve uygun gördüğü takdirde soruşturmayı nihayete erdirecek idari ceza teklifi vermek konularında yetkilidir. Soruşturmayı gerçekleştirecek kişi, soruşturma kapsamında gerçekleştireceği işlemleri açık edemez, incelediği evraklara kişisel yorumlarını ekleyemez, ifadelerde değişikliğe gidemez, gizlilik ilkelerini ihlal edemez, soruşturma sonuçlarını yetkili

kişiler dışında hiç kimseyle paylaşamaz. Muhakkik, soruşturmaya dâhil olan kişilerden hediye ya da ikram kabul edemez. Söz konusu kişilerle herhangi bir alışveriş ilişkisinde bulunamaz. Görevinden kaynaklanan saygınlığına zarar gelecek herhangi bir davranışta bulunamaz. Soruşturma kapsamındaki resmi evrakları görev mahalli dışına çıkartamaz. İnceleme ve soruşturma evraklarını başka bir şahsa gösteremez. Yapılan araştırmalarda akademisyen ve okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevlerini yerine getirirken birtakım güçlüklerle karşılaştıkları, soruşturma esnasında yardıma gereksinim duydukları, bu görevin ciddi zaman aldığı ve ileri uzmanlık gerektirdiği sonuçlarına varılmıştır. Okul yöneticilerinin muhakkiklik görevini angarya saydıkları, disiplin soruşturmasıyla ilgili bilgi, belge ve delilleri elde etme sürecinde sorun yaşadıkları araştırma sonuçlarına yansımıştır. Müfettişler, okul yöneticileri ve akademisyenlerin inceleme ve soruşturma yürütebilmeleri için temel hukuk eğitimi almaları gerektiği aksi takdirde bu görev için gerekli olan bilgi ve beceriye yeterli düzeyde sahip olmadıklarını ifade etmektedir.

Muhakkiklerin görev alanına girmekte olan ve Türk ceza kanunu gereğince düzenlenmiş kamu görevlisi suçları ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi görevi sebebiyle işlenen suçlar: Bu suçlar şu şekilde sıralanabilmektedir: (Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, Kanun No:4483 Kabul Tarihi: 04.12.1999, tertip:5, cilt:39).

- 1.Görevin ihmal edilmesi, zamanında yapılmaması,
- 2.Görevin kötüye kullanılması, yarım bırakılması veya görevin gerçekleştirilmemesi,
3. Evrakta sahtecilik yapılması,
4. Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi,
5. Özel hayatın gizliliği ve korunması konusundaki suçlar,
6. Memurun güç kullanması,
7. Taşınır ve taşınmaz mallar üzerinde zorla tasarruf yapılması,
8. 237 Sayılı Taahhüt Kanunu kapsamında işlenen suçlardır.

İkincisi ise MYHK kapsamı haricindeki suçlardır: (Türk Ceza Kanunu, Kanun No:5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, Madde:247, 252, 326, 328, 330, 331).

1. Zimmete para geçirmek,
2. Yolsuzluk,
3. Rüşvet alma ya da verme,
4. Devletin sırlarını açık etmek, casusluk,
5. Mal bildiri yapmamak ya da mal bildirimini geciktirmek,
6. Hukuk mensuplarına uygulanan suçlar,

7. Mustafa Kemal Atatürk aleyhine işlenen suçlar olarak sıralanabilmektedir. (Atatürk aleyhine işlenen suçlar hakkında kanun, 25 Temmuz 1951, Kanun No: 5816).

Disiplin hukukuna göre memur suçları

Kamu görevlilerinin disiplin soruşturmalarına dair yasal düzenleme Devlet Memurları Kanunu'yla yapılmıştır. Bununla birlikte sadece belli meslek grupları için geçerli olan kanunlar mevcuttur. Öğretmenlik mesleği de bunlardan birisidir. Bu durumda, öğretmenlerin disiplin işlemlerine dair yapılan soruşturmalar; 657 sayılı "Devlet Memurları Kanunu", 4483 sayılı "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunu", 3935 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile tanzim edilen "Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği", 5237 sayılı "Türk Ceza Kanunu" ve 1412 sayılı "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" ile yürütülür.

Disiplin, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 124. Maddesinde "Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla, yasa, tüzük ve yönetmeliklerin emrettiği ödevleri yurt içinde ya da yurt dışında yerine getirmeyenlere, uyulması zorunlu görevleri yapmayanlara, yasaklanan fiilleri yapanlara davranışın niteliği ve ağırlık derecesine uygun olan 125. maddedeki cezaların uygulanması" olarak tanımlanmıştır.

Devlet Memurları Kanunu'nun 125. Maddesinde geçmekte olan cezalar şu şekilde sıralanmaktadır:

Uyarma: Kamu görevlisine görevinde ve gerçekleştirdiği fiillerde daha dikkatli davranması gerektiğinin yazılı olarak tebliğ edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır.

Kınama: Kamu görevlisine görevinde ve gerçekleştirdiği fiillerde kusurlu olduğunun yazılı olarak tebliğ edilmesidir.

Aylıktan kesme: Kamu görevlisinin brüt aylığından 1/30-1/8 oranında kesinti yapılmasıdır.

Kademe ilerlemesinin durdurulması: Eylemin derecesine göre, memurun bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1-3 yıl durdurulması olarak tanımlanmıştır.

Devlet memurluğundan çıkarma: Bir daha atanmamak üzere memurluktan ayırma olarak tanımlanmıştır.

Soruşturmacılar, kendilerine verilen "Disiplin yönünden soruşturulması" ya da "İncelenmesi, gerektiğinde soruşturulması" biçimindeki yazılı emirler üzerine soruşturmaya başlarlar. Soruşturma tamamlandığında, emri veren makama soruşturma sırasındaki bilgi ve belgelerin ekli olduğu disiplin soruşturması raporu ya da idari soruşturma raporu adı verilen bir rapor sunulur.

Mevcut araştırmada okul müdürlerinin görevleri esnasında yaşadıkları inceleme soruşturma durumları incelenmiştir. İnceleme ve soruşturma işlemleri "Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği" (2005) ile belirlenmiştir. Okullarda yapılan inceleme-soruşturmalar görevlendirilen müfettişler veya başka bir muhakkik tarafından yapılır. İnceleme ve soruşturma görevi muhakkiklere ek bir sorumluluk ve iş yüklenildiği çeşitli araştırmalarca da ortaya konulmaktadır (Ekinci & Sabancı, 2020).

Okul müdürleri hakkında yapılan inceleme ve soruşturma işlemlerinin konusu, onların göreve ilişkin yetersiz ve eksik alanlarını ortaya koymaktadır. Yeterlik, bireyden beklenen rolleri yerine getirme gücüdür (Açıkalın, 1998). Yeterlik, bir meslek için gereken donanımsal bilgi ve beceriye sahip olma (Töremen & Kolay, 2003) olarak görüldüğünde okul yöneticilerinin teorik, insancıl ve kavramsal yeterliklere sahip olmaları beklenir. Okul yöneticiliği yorucu, ağır bir görevdir. İnceleme ve soruşturma sonuçları okul müdürünün görevini yapma durumunu olumsuz etkileyebilmektedir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alan memurlar daire başkanlığı ve üzerindeki görevlere atanamazlar. Devlet memurluğundan çıkarma cezası alanlar ise bir daha devlet memurluğuna atanamazlar. Eğitim kurumu yöneticilerinin iş performansı, çalıştığı kurumların işlevselliği ve başarı hedefleri için oldukça önem taşımaktadır. Mevcut çalışmayla alakalı literatür taraması yapıldığında detaylı bir araştırmayla karşılaşılmamıştır. Bu durum araştırmamıza ele aldığı konu açısından önem kazandırmaktadır. Eğitim yöneticileri için inceleme-soruşturma görevleri kaçınılmazdır. Bazı devlet okullarında 100 kişinin üzerinde çalışan personel vardır. Bir eğitim kurumunda çalışan sayısının 2 kişi dahi olduğu düşünüldüğünde iş disiplini sağlamak eğitim yöneticisinin ilk görevi olduğu rahatlıkla söylenebilir. Nitekim diğer memurluk görevlerinde olduğu gibi öğretmen, usta öğretici, uzman öğretici vs. kısaca eğitim görevlileri görevlerini belirli bir otorite ve denetim sistemine bağlı olarak gerçekleştirmelidirler. Yönetim ve denetim sisteminin işlevsel olmadığı kurumlarda akademik başarı gibi eğitim-öğretim süreçlerinin temel hedeflerine yeterli seviyede ulaşamayabilir. Bu nedenlerle disiplin soruşturmalarında okul yöneticilerinin mesleki yeterliklerini inceleyen araştırmamız eğitim yöneticilerinin profesyonel gelişimlerini desteklemek bağlamında daha etkili politika ve programların ortaya konulmasına kaynak teşkil edeceği söylenebilir. Araştırmada, yöneticilere verilen disiplin soruşturması görevleriyle alakalı okul müdürlerinin fikirlerini, yeterliliklerini ve yaşadıkları sıkıntıları ortaya koymak amaçlanmıştır. Ayrıca eğitim yöneticilerinin muhakkik olarak görevlendirildiği inceleme ve disiplin soruşturması süreçlerini araştırmak ve yöneticilerin bu göreviyle alakalı zayıf kaldıkları noktaları tespit ederek, görevlendirilecek yöneticilerin daha işlevsel olan hizmet içi programlarına yönlendirilebileceğine ilişkin öneri oluşturmaktır.

Bu amaçla Son 8 yıl içerisinde Gaziantep'in Şehitkâmil ilçesinde görev yapan muhakkik okul yöneticilerinin yürütmüş olduğu inceleme ve soruşturmalar dikkate alınarak okul yöneticilerine yöneltilen araştırma soruları aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 1. Araştırma kapsamında muhakkik okul yöneticilere yöneltilen görüşme soruları

İnceleme -soruşturmayla ilgili MEB uhdesinde hizmet içi eğitim aldınız mı?
Eğitim denetimi veya disiplin soruşturması ile ilgili lisans veya lisansüstü düzeyde eğitim aldınız mı?
Size son bir yıl içerisinde kaç adet inceleme- soruşturma görevi verildi?
Meslek hayatınızda karşılaştığınız soruna benzer içerikli bir soruşturma yürüttünüz mü?
Görev yaptığınız okul kademesinden farklı bir kademedede muhakkiklik yaptınız mı?
Soruşturma kapsamı birden fazla kurumla mı ilgiliydi, yoksa tek bir kurumla mı?
Soruşturma görevinde yaklaşık kaç kişinin bilgi ve ifadesine ihtiyaç duyuldu?
Soruşturma yürütülen kuruma ortalama kaç defa gitmeniz gerekti?
Soruşturmayı yürüttüğünüz esnada ulaşımı nasıl sağladınız?
Ulaşım giderleri Milli Eğitim Müdürlüğü ya da Mülki İdare Amirliği tarafından karşılandı mı?
Disiplin soruşturması ortalama ne kadar sürmektedir?
Dosya hazırlama süreci ortalama ne kadar sürmektedir?
Soruşturma dosyasını mesai saatleri içinde mi hazırladınız?
Muhakkikliğin mesai saatleri içinde yapılması asıl göreviniz olan okul yöneticiliği görevinin aksamasına neden oldu mu?
İnceleme-soruşturma görevi can güvenliğinizi tehlikeye soktu mu?
İnceleme-soruşturma görevi mal güvenliğinizi tehlikeye soktu mu?
İnceleme-soruşturma görevi sizi psikolojik yönden etkiledi mi?
İnceleme veya soruşturma sürecinde kendinizi yetersiz hissettiniz mi?
Soruşturma süreçlerinde uzman görüşüne ihtiyaç duydunuz mu?
Konusuna hâkim olmadığınız bir disiplin soruşturmasında nasıl bir yol izlediniz?
Sanıklardan reddi muhakkik talep eden oldu mu?
Bir disiplin dosyasında birden fazla soruşturmacıyla görev aldınız mı? Görev aldıysanız, hangi zorluklarla karşılaştınız?
Birden fazla soruşturmacıyla görev aldığınız disiplin soruşturmasında, muhakkiklik daha kolay oldu mu?
Yönetici meslektaşlarınız, kendilerine muhakkiklik görevi verilmesini nasıl değerlendirmektedir?

Yöntem**Araştırma Modeli**

Bu çalışmada okul müdürlerinin disiplin soruşturması yürütme konusundaki yeterliğinin ortaya konması hedeflenmiş olup veriler görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma, nitel araştırma deseni temele alınıp olgu bilim modeli kullanılarak şekillendirilmiştir. Nitel araştırma deseni araştırmacılar için esneklik sağlamaktadır. Fenomenoloji olgu bilimi modelinde araştırmaya konu olan olguyu bizzat yaşayan kişilerin görüşlerini merkeze almaktadır. Tam anlamıyla kavrayamadığımız ve detaylı olarak incelemeyi hedeflediğimiz konuların araştırılmasında tercih edilmektedir. Fenomenoloji modeli temelinde verinin toplandığı kaynaklar, olguyu birebir deneyim kazanmış okul müdürleridir. Bu doğrultuda örnekleme, muhakkikliği tecrübe eden okul yöneticileri dâhil edilmiştir. Okul müdürü ve müdür yardımcılarına, yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular yöneltilerek, soruların cevapları araştırmacılar tarafından not edilmiş ve kayıt

altına alınmıştır. Elde edilen verilerin analizi aşamasında okul müdürlerinin muhakkiklik görevini gerçekleştirme esnasında karşılaştıkları sorunları ve disiplin soruşturması yürütme konusundaki yeterliğini saptanmıştır. Bu amaca yönelik gerçekleştirilen analizde elde edilen veriler kavramsallaştırılıp temalara ayrılmıştır. Sonuç kısmında betimsel anlatımla alıntılardan yararlanılmış ve bilimsel analizle elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, görevleri süresince soruşturmacılık yapmış muhakkiklik deneyimi olan eğitim yöneticilerinden seçilmiştir. Gaziantep ilinin Şehitkâmil ilçesinde çalışmakta olan ve muhakkiklik görevi verilmiş 21 okul müdürü ve 1 okul müdür yardımcısı, yapılan araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışma grubu, okul yöneticileri en az bir defa disiplin soruşturmasında görevlendirilmiş olma ölçütüne göre çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama süreci, nitel veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yürütülmüştür. Düzenlenen gönüllü katılımcı belgesini onaylanan eğitim yöneticileriyle bire bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada müdürlerin demografik bilgileri alınmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulmuş yirmi dört adet açık uçlu soru içeren görüşme formu müdürlere uygulanmıştır. Katılımcıların bu sorulara verdikleri yanıtlar onların; fikir, görüş ve düşüncelerini ortaya koymuştur. Görüşme formundaki soruların açık ve net olmasına, kolaylıkla anlaşılabilmesine ve ihtiyaca cevap vermesine özen gösterilmiştir. Görüşme formu oluşturmadan önce literatür taranarak emsal görüşme formları incelenmiştir.

Araştırmada evreni temsil eden örneklem; muhakkik eğitim yöneticilerinin eğitim durumları, yöneticilik kıdemleri, görev aldıkları inceleme-soruşturma görevi sayısı, cinsiyetleri ve görev yaptığı okul türlerine ait bilgiler elde edilmiştir.

Tablo 2.Çalışma grubunun kişisel bilgileri

Katılımcıların kişisel bilgileri	Argüman	Frekans	%
Okul yöneticisinin eğitim düzeyi	Doktora	1	4,54
	Yüksek lisans	13	59,09
	Lisans	7	31,81
	Ön lisans	1	4,54
Yöneticilik kıdemi	0-5 yıl	5	22,72
	6-11 yıl	3	13,63
	12-17 yıl	12	54,54
	18 yıl ve üstü	2	9,09
Görev aldığı inceleme-soruşturma sayısı	1-4 inceleme/soruşturma	3	22,72
	5-8 inceleme/soruşturma	4	13,63
	9-12 inceleme/soruşturma	10	45,45
	13 ve üzeri inceleme/soruşturma	5	22,72
Unvanı	Okul müdürü	21	95,45
	Okul müdür yardımcısı	1	4,54
Cinsiyeti	Kadın	5	22,72
	Erkek	17	77,27
Görev yaptığı okul türü	Okul öncesi	4	18,18
	İlkokul	6	27,27
	Ortaokul	7	31,81
	Ortaöğretim	5	22,72

Tablo 2 incelendiğinde muhakkik yöneticilerin % 77,27 oranda erkek olduğu, % 59,09 oranda yüksek lisans düzeyinde eğitim aldıkları, meslekteki kıdemleri “12-17 yıl” arasında olan yöneticilerin çoğunlukta olduğu, katılımcıların yüksek oranda ortaokul müdürlüğü yaptığı ifade edilebilir.

Formun pilot uygulaması 5 muhakkik yönetici ile gerçekleştirilmiştir. Ön görüşme formundaki anlaşılması güç sorular formdan çıkarılmıştır. Araştırma etik ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilerek, gerekli izinler alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma sırasında veri toplamak için katılımcılardan izin alınarak notlar tutulmuştur. Araştırma için elde edilen fırsat ve imkânlar araştırmanın amacı dışında kullanılmamıştır. Verilerin gizli tutulması ilkesine uyulmuştur. Katılımcılar özgür iradeleriyle soruları yanıtlamış olup, araştırmacılar tarafından herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Araştırmacılar, çalışmanın geçerliğini sağlamak amacıyla katılımcıların görüşlerini doğrudan ve tarafsız bir şekilde almıştır. Çalışmanın güvenilirliği ise uzman görüşü alınarak sağlanmıştır. Okul yöneticilerinin adları için “M1,M2,...,M22” şeklinde kodlamalar yapılmıştır. Her bir okul yöneticisiyle yaklaşık yirmi dakika görüşme sağlanmış, görüşmeler okul içerisinde müdür odasında yapılmıştır.

Katılımcıların kişisel bilgileri frekans (f) ve yüzdeler (%) hesaplanarak yorumlanmıştır. Görüşme formundaki maddelere verilen cevaplar içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Nitel veriler çözümlenirken kodlar içerik analizine tabi tutulmuştur. Birbiriyle benzer nitelikteki veriler temalarla gruplar haline getirilerek, okuyucu için yorumlanmıştır. Oluşturulan kodların yeniden analizi sağlanarak, verisel ve betimsel ilişkilendirmeler yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi beş safhada gerçekleştirilmiştir.

1. Elde edilen veriler kodlanması: Elde edilen veriler, belirli kategori ve kodlarla ifade edilmiştir. Bu süreçte, veriler anahtar kavramlara göre düzenlenerek sınıflandırılmıştır.
2. Temaların oluşturulması: Kodlanan veriler, sahip olduğu özellik ve temaya göre kategorize edilmiştir. Oluşturulan temalar, veri dizisinde öne çıkan desenleri, eğilimleri ve ilişkileri göstermektedir.
3. Kodlar ile temaların ilişkilendirmesi: Verilerin analizini kolaylaştıran kod ve temalar, birbiriyle bağlantılı şekilde düzenlenerek, hangi kodun hangi temayla ilişkili olduğu ve nasıl gruplandırılacağı belirlenmiştir.
4. Bulguların tanımlanması: Araştırmanın temel sonuçlarını ortaya çıkarmak üzere ilişkilendirilen kod ve temaların analizi yapılarak, araştırmanın temel bulguları belirlenmiştir.
5. Bulgular yorumlanarak tablollaştırılması: Bu aşamada bulgular, araştırma sonuçlarını anlaşılır ve net bir şekilde sunmak üzere tablolar yardımıyla betimlenmiştir. Düzenlenen tablolar, verileri düzenli bir şekilde sunmanın yanı sıra, bulgu ifadesini anlamlandırmıştır. Düzenlenen tablolar; verilerin görselleştirilmesi, karşılaştırılması, verisel ilişkilerin gösterilmesi ve detayların özetlenmesine yardımcı olmuştur.

Veriler, kodlanmadan önce benzer olanlar bir araya gelerek gruplara ayrılmıştır. Veriler önce benzer gruplara ayrılarak temalara göre adlandırılmıştır. Daha sonra, cevaplar incelenerek içerik analizine göre kategorilere ayrılarak tablolara işlenmiştir. Frekans değerleri hesaplandı ve her verinin tekrar sayısı belirlendi. Sonrasında veriler tablolar halinde düzenlendi ve istatistiksel analizler yapıldı, çeşitli grafiklerle desteklendi. Böylece verilerin yorumlanması sağlandı ve veri analizi sürecindeki eksiklikler giderildi. Sonuç olarak, veriler anlamlı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bulgular kısmında analizi yapılan veri grupları, kodlar, kategoriler ve temalara ayrılmış halleriyle birlikte sunulmuştur. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması ile ilgili eğitim durumları şu şekildedir:

Tablo 3. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması ile ilgili eğitim durumlarının kodlanması

	Lisans	M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22
Eğitim durumu	Yüksek lisans	M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13
	Doktora	M1
Katıldığı eğitim	Soruşturma Teknikleri Kursu	M1, M2, M3, M4, M5, M7, M8, M11, M12, M13
	Muhakkiklik Semineri	M1, M2, M3, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M12, M13
Herhangi bir eğitime katılmayanlar		M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22

Tablo 3'te okul yöneticisi muhakkiklerin eğitim durumları açısından sınıflandırılma yapılmıştır. %54 oranında muhakkik yöneticinin, yüksek lisans düzeyinde öğrenim gördüğü tespit edilmiştir. Ayrıca muhakkik yöneticilerin %50'si, disiplin soruşturması süreçleri ile ilgili eğitim aldığı belirlenmiştir.

Tablo 4'te ise okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliklerinin "*Eğitim Durumu*" temasıyla ilgili verilen yanıtlar kaydedilmiştir.

Tablo 4. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması yeterlikleriyle ilgili verilen yanıtların "*Eğitim Durumu*" temasına göre frekans dağılımları.

Tema	Sorulara verilen yanıtlar	Muhakkikler	Frekans
	İnceleme- soruşturma konusunda ön lisans/ lisans/ lisansüstü öğrenimimde herhangi bir ders almadım.	M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	9
Eğitim durumu	Soruşturma teknikleri kursu hizmet içi eğitim programına katıldım.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11	11
	Muhakkiklik semineri hizmet içi eğitim programına katıldım.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13	13

“Eğitim Yönetimi ve Denetimi” alanında yüksek lisans mezunuyum.	M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13	13
Kamu hukuku doktora programında “Denetim” dersi aldım.	M1	1
Disiplin soruşturması süreciyle ilgili eğitim almadım.	M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	9
Muhakkiklik görevi verilecek okul yöneticilerine disiplin soruşturması süreçleriyle ilgili eğitim verilmelidir.	M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21	19

Tablo 4 incelendiğinde muhakkiklerin neredeyse tamamı, okul yöneticilerine disiplin hukuku eğitimi verilmesi gerektiğini düşünmektedir. %59 oranında muhakkik yöneticinin, muhakkiklikle alakalı hizmet içi eğitim programına katıldığı saptanmıştır.

Tablo 5'te okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliği ile ilgili “Liyakat” temasına dair görüş formundaki sorulara verilen cevaplar kaydedilmiştir.

Tablo 5. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterlikleriyle ilgili verilen yanıtların “Liyakat” temasına göre frekans dağılımları

Muhakkiklik görevinde yeterli olduğumu düşünmekteyim.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M14	11
Okul yöneticileri de gerekli eğitimleri aldığı müfettişler gibi disiplin soruşturması yürütebilmektedir.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M17	14
Okul yöneticilerinin kişisel gelişimi, muhakkikliğin başarılı bir şekilde yapılmasını etkilemektedir.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M17, M18, M19, M20, M21	18
Muhakkiklik görevinin usul ve esaslarına tam olarak hâkim değilim.	M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	9

Soruşturma raporlarında muhakkik okul yöneticilerinin ceza kararları, müfettişlerin kararları kadar isabetli olamayabilir. Bu konuda yetkin olanlar müfettişlerdir.	M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	9
Muhakkiklik görevinde yetkin olmayan okul yöneticileri, soruşturma süreçlerinde duygusal davranarak objektif olmayabilir.	M1	1

Tablo 5 incelendiğinde okul yöneticilerinin kişisel gelişiminin, muhakkiklik görevinin başarılı bir şekilde yerine getirilmesini etkilediği görülmüştür.

Tablo 6'da okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliğinin "Süre" temasıyla ilgili verilen yanıtlar ifade edilmiştir.

Tablo 6. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliği "Süre" temasına dair verilen yanıtların frekans dağılımları

	Muhakkiklik asıl görevimiz olmadığından disiplin soruşturmaları çok zaman almaktadır. Çünkü okuldaki günlük rutin işlerimiz, muhakkiklik görevine ayıracağımız zamanı kısıtlamaktadır.	M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M14, M16, M17, M18, M19, M21	18
	Muhakkiklik asıl görevim olan okul yöneticiliği görevimi aksatmaktadır.	M1, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M14, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	19
Süre	Disiplin soruşturmalarında müşteki, sanık ve tanık ifadelerini mesai saatlerinde almaktayım.	M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	21
	Disiplin soruşturması ortalama 6 ay ile 1 yıl arasında tamamlanmaktadır.	M10, M12, M14, M1	4
	Disiplin soruşturması ortalama 1 yıl ile 2 yıl arasında tamamlanmaktadır.	M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M17, M18, M19, M20, M21, M22	18

Okulda, öğrenci akademik gelişimine ayrılacağı zamanı, başka bir memurun yapması gereken; muhakkiklik işine ayırmaktayım.	M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M17, M18, M19, M20,	14
Soruşturma yürütülecek kuruma, ulaşmak uzun zaman almaktadır.	M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M17, M18, M19, M20	12
Muhakkiklik görevi, okul müdürünün iş temposu dikkate alınarak verilmelidir.	M5, M7, M9, M10, M12, M14, M18, M20	8
Muhakkiklik görevi sebebiyle okuldaki görevlerime yeterince zaman ayıramıyorum.	M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21	20

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun görüşü, muhakkikliğin ana görev olmamasından kaynaklı olarak disiplin soruşturmasının çok uzun zaman aldığını göstermektedir. Bu gösterge; okul içi günlük rutin işlerin, muhakkiklik işlerine ayrılacak zamanı kısıtladığını bildirmektedir. Okul yöneticileri inceleme-soruşturma sürecinin ortalama 1-2 yıl sürdüğünü dile getirmiştir. Ayrıca okul yöneticileri, muhakkiklik işinin okuldaki görevlerini aksattığını savunmuşlardır.

Tablo 7'de okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliğinin "*Sosyal İletişim*" temasıyla ilgili verilen yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 7. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliğinin "*Sosyal İletişim*" temasına dair verilen yanıtların frekans dağılımları

Soruşturma sonundaki ceza kararları, işyerindeki sosyal iklimi olumsuz etkilemektedir.	M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	17
Sosyal iletişim Meslektaşlarımızın disiplin soruşturmalarında öznel davranabilmekteyiz.	M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	16
Soruşturmacılık görevi, eğitim yöneticileri arasında kırgınlık ve küskünlüklere neden olabilir.	M5, M6, M7, M8, M9, M11, M13, M15, M16, M18, M20, M21	12

Meslek hayatımda karşılaştığım bir soruna benzer içerikli soruşturma yürüttüm.	M8, M10, M13, M17, M19	5
Meslek hayatımda karşılaştığım bir soruna benzer içerikli soruşturma yürütmedim.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M9, M11, M12, M14, M15, M16, M18, M20, M21, M22	17
Son bir yıl içerisinde 1-3 adet muhakkiklik için görevlendirildim.	M4, M5, M6, M7, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M18, M19, M20, M21, M22	17
Son bir yıl içerisinde 4-6 adet muhakkiklik için görevlendirildim.	M1, M2, M3, M8, M17,	5

Tablo 7 incelendiğinde katılımcılar, soruşturma sonundaki ceza kararlarının, işyerindeki sosyal iklimi olumsuz etkilediğini bildirmişlerdir. Muhakkik yöneticiler genel olarak meslek hayatında karşılaştığı bir disiplin soruşturmasında görevlendirilmemiştir. Katılımcıların çoğunluğu son bir yıl içerisinde 1-3 adet disiplin soruşturmasında görevlendirilmiştir.

Tablo 8'de okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliği "*İnceleme-Soruşturma Dosyası*" temasıyla ilgili verilen yanıtların frekans dağılımları yer almaktadır.

Tablo 8. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliği "*İnceleme-Soruşturma Dosyası*" temasına dair verilen yanıtların frekans dağılımları

Görev yaptığım okul kademesiyle aynı kademedeki bir kurumun disiplin soruşturmasında görevlendirildim.	M2, M4, M9, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20	10	
Görev yaptığım okul kademesinden farklı bir kademedeki kurumun disiplin soruşturmasında görevlendirildim.	M1, M3, M5, M6, M7, M8, M10, M11, M12, M13, M21, M22	12	
İnceleme-Soruşturma dosyası	Soruşturma dosyası sadece bir olay veya durumu içeriyordu.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M15, M17, M18,	16
Soruşturma, birden fazla konuyu içeriyordu.	M14, M16, M19, M20, M21, M22	6	
Soruşturma konusuyla ilgili ortalama 0-10 kişinin ifadesine ihtiyaç duydum.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M14, M17, M18, M19	11	

Soruşturma konusuyla ilgili ortalama 11-20 kişinin ifadesine ihtiyaç duydum.	M1, M3, M4, M10	4
Soruşturma konusuyla ilgili ortalama 21-30 kişinin ifadesine ihtiyaç duydum.	M11, M12, M13, M15, M21	5
Soruşturma konusuyla ilgili ortalama 31'den fazla kişinin ifadesine ihtiyaç duydum.	M16, M20	2
Soruşturma yürütülen kuruma ortalama 0-5 defa ulaşım sağladım.	M2, M5, M6, M7, M8, M15, M16, M18, M19, M20	10
Soruşturma yürütülen kuruma ortalama 6-10 defa ulaşım sağladım.	M1, M3, M4, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M17, M21, M22	12
Soruşturma yapılacak kuruma toplu taşıma ile ulaşım sağladım.	M18, M20, M22	3
Soruşturma yapılacak kuruma kendi aracım ile ulaşım sağladım.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M19, M21	19
Soruşturma sürecinde ulaşım giderleri kamu kaynaklarından karşılanmadı. Ulaşım giderlerini kendim karşıladım.	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22	22
Bir disiplin soruşturmasında birden fazla soruşturmacı ile görev aldım.	M2, M3	2
"Devlet memurluğundan çıkarılma" cezası gerektiren bir soruşturma dosyasının can güvenliğimi tehdit etmiştir.	M3, M8, M14	3
"Özel öğretim kursu kapatma" konulu disiplin soruşturması, can güvenliğimi tehdit etmiştir.	M1	1

Tablo 8 incelendiğinde; soruşturma sürecinde tüm katılımcılar, ulaşım giderlerini kendilerinin karşıladığı görülmektedir. Ayrıca muhakkiklerin, tüm eğitim kademelerinde görev alabildiği görülmüştür.

Tablo 9'da okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliğinin "Güvenlik" temasıyla ilgili verilen yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 9. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliğinin "Güvenlik" temasına dair verilen yanıtların frekans dağılımları

Güvenlik	Muhakkiklik görevi can güvenliğini tehlikeye sokmuştur.	M2,M4, M5, M6, M7, M9, M10, M11, M12, M13 M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21	18
	Muhakkiklik görevi beni psikolojik olarak etkiledi.	M1	1
	Sanıklardan reddi muhakkik talep eden oldu.	M4, M7	2

Tablo 9 incelendiğinde muhakkiklik görevi yapan okul yöneticileri, bu görevin can güvenliğini tehdit ettiğini düşünmektedirler. Tablo 10' da okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliği "Uzmanlık" temasıyla ilgili verilen yanıtlar ifade edilmiştir.

Tablo 10. Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterliği "Uzmanlık" temasına dair verilen yanıtların frekans dağılımları

Uzmanlık	Muhakkiklikte kendimi yetersiz hissettiğimden, uzman görüşünden faydalandım.	M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11,M12, M13, M14,M15, M16, M17	15
	Soruşturma tekniğinde uzman veya müfettiş desteğine ihtiyaç duydum.	M8, M9, M10, M11,M12, M13, M18, M19, M20, M21, M22	11

Tablo 10 incelendiğinde; katılımcıların muhakkiklik görevinde kendilerini yeterli hissetmediğinden, uzman desteğine ihtiyaç duyduğu saptanmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Okul yöneticilerinin muhakkiklik göreviyle ilgili yeterlikleri 7 tema altında incelenmiştir. Eğitim durumu temasında, muhakkiklik görevi verilen okul yöneticilerinin çoğunluğunun

“Eğitim Yönetimi” programında yüksek lisans eğitimini tamamladığı sonucuna varılabilir. Okul yöneticileri, liyakat temasında muhakkiklik süreçlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesinin, onların kişisel gelişimine bağlı olduğuna hemfikirdirler. Süre temasında; muhakkik okul yöneticilerinin neredeyse tamamı, inceleme-soruşturma dosyalarını mesai saatleri içinde hazırlamak durumunda olduğu sonucuna varılabilir. Sosyal iletişim temasında; muhakkik okul yöneticilerinin büyük çoğunluğu, disiplin soruşturmalarında ceza kararları ve idari tekliflerin, iş ortamındaki sosyal iklimi olumsuz yönde etkilediğini bildirmişlerdir.

Soruşturma dosyası temasında; muhakkik okul yöneticileri, soruşturma konusunun genel olarak sadece bir olay veya durumu içerdiğini ifade etmişlerdir. Soruşturma sürecinde ulaşım giderlerinin kamu kaynaklarından karşılanmadığını, ulaşım giderlerini muhakkiklerinin kendisi karşıladığı bildirilmiştir. Güvenlik temasında; muhakkik okul yöneticilerinin çoğunluğu, muhakkiklik işinin can ve mal güvenliğini tehdit etmediğini belirtmiştir. Uzmanlık temasında; muhakkik okul yöneticilerinin çoğu, muhakkiklik işinde kendisini yetersiz hissederek, uzman görüşünden faydalandığına dikkat çekmiştir.

Okul yöneticilerinin disiplin soruşturması görevi yeterlikleri konusundaki görüşleri temalar halinde açıklanmıştır.

Eğitim Durumu Teması

Muhakkiklerin eğitim durumları incelendiğinde; muhakkiklik görevi verilecek yöneticilere, disiplin soruşturması süreçleri ile ilgili disiplin hukuku eğitimi verilmesi gerektiği kanaatini %86 oranında bildirmiştir. Buradan hareketle muhakkiklik görevi verilecek okul yöneticilerine temel hukuk eğitimi düzenlenmesinin uygun olacağı savunulabilir.

Öte yandan muhakkik olarak görevlendirilen okul yöneticilerinin, inceleme-soruşturma süreci konusunda %95’inin hizmet içi eğitime katıldığı, %4’ünün ise herhangi bir eğitime katılmadığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak muhakkik olarak görevlendirilen okul yöneticilerinin %59 oranında “Eğitim Yönetimi” programında yüksek lisans eğitimini tamamladıkları bildirilmiştir. Bu bilgiden hareketle; muhakkiklerin soruşturma raporlarındaki ceza kararlarının isabetli oluşu, muhakkik yöneticilerin eğitim durumlarına bağlı olduğu sonucuna varılabilir.

Liyakat Teması

Muhakkik okul yöneticileri %81 oranında, muhakkiklik süreçlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesinin, onların kişisel gelişimine bağlı olduğunu savunmuşlardır. Buradan hareketle; kişisel gelişime bağlı liyakat kazanan muhakkiklerin, yürüttüğü soruşturmalarda daha başarılı olduğu ifade edilebilir. Soruşturma işinde yeterli olmayan muhakkik okul yöneticilerinin, inceleme-soruşturma işlemi sonunda verilen kararlarda öznel davranabileceği görüşü liyakat boyutunda ifade edilmiştir.

Muhakkik okul yöneticileri %81 oranında, muhakkikliğin asıl görevi olmadığından, disiplin süreçlerinin uzun zaman aldığını bildirerek, okul yöneticiliği görevinin, muhakkiklik görevine ayrılacak zamanı kısıtladığını bildirmiştir. Müfettişlerin ise, muhakkiklik görevinden başka bir sorumluluğu olmadığını savunmuşlardır. Buradan hareketle muhakkiklik görevinin, mutlak suretle eğitim müfettişlerine verilmesi; kamu kaynaklarında zaman, mekân ve emek tasarrufu sağlayacağı sonucuna varılabilir. Okul yöneticilerine ek iş olarak; muhakkiklik

verilmediği takdirde, okul yöneticileri kurumlarındaki görevlerine daha etkin odaklanabilecektir. Bu durumda; kamu yararı açısından, okulların pedagojik işlevi artabilir.

Muhakkik okul yöneticileri %63 oranında “Bir okul yöneticisi, muhakkiklik eğitimi aldığı anda, müfettişler gibi disiplin soruşturması yürütebileceği” görüşünü savunmuşlardır. Bu bilgiden hareketle; muhakkik yöneticilerin kişisel gelişim ve tecrübeyle, soruşturma süreçlerini başarılı bir şekilde yerine getirebileceği görüşü savunulabilir. Muhakkik okul yöneticilerinin %42’sinin bildirdiğinden hareketle; muhakkiklerin disiplin soruşturması yürütme konusunda, öz yeterlik endişesi yaşadığı ifade edilebilir. Ayrıca; muhakkik okul yöneticilerinin pedagojik açıdan öz yeterliği, kendi kişisel çabalarına bağlı olduğu savunulabilir.

Disiplin soruşturmalarında muhakkik olarak görevlendirilen okul yöneticilerinin tamamı, soruşturma dosyasını hazırlarken müşteki, sanık ve tanık ifadelerini mesai saatlerinde alındığını bildirmiştir. Bu bilgiden hareketle muhakkik okul yöneticilerinin soruşturma kapsamındaki şahıs ifadelerini kendi mesai saatlerinde aldığı belirtilebilir. Bu çıkarıma ek olarak, disiplin soruşturmalarında muhakkik okul yöneticileri %95 oranında; muhakkiklik işinden dolayı; okuldaki görevlerine yeterli zaman ayıramadığını bildirmiştir. Bundan dolayı da muhakkikler, okul yöneticiliği görevlerinin aksadığını belirtmişlerdir.

Okul yöneticilerinin %36’sı, okul yöneticilerinin iş yükü dikkate alınarak, muhakkiklik görevi verilmesi gerektiğini savunmuştur. Bu bilgiden hareketle; iş yükü oldukça fazla olan okul yöneticileri, muhakkikliği mesai saatlerinde yapmak durumunda olduğundan; disiplin soruşturmaları, okul yöneticiliği işlerini aksattığı savunulabilir. Öte yandan muhakkik okul yöneticileri %85’i inceleme-soruşturma işinin asıl görevi olmadığından; disiplin soruşturması sürecinin uzun zaman aldığını belirtmişlerdir.

Muhakkik okul yöneticilerinin %66’sı “Okulda, öğrenci akademik gelişime ayıracağım zamanı, başka bir memurun yapması gereken göreve ayırmaktayım.” görüşünü ifade etmiştir. Bu çıkarım, önceki çıkarımları destekleyerek muhakkik yöneticilerin okul içi akademik süreçlere de engel olduğunu doğrulamaktadır.

Zaman temasında muhakkiklerin %54’ü; muhakkiklik görevinde ulaşım sorunları yaşadığını ifade etmiştir. Bazı yönetici muhakkikler, görev yaptığı eğitim kurumuna yakın olmayan kurumların soruşturmalarında görevlendirildikleri bildirilmiştir.

Yönetici muhakkikler %18 oranında; disiplin soruşturmasını ortalama “6 ay ile 1 yıl arasında” tamamladığını ifade etmişlerdir. Muhakkikler %82 oranında da “1 yıl ile 2 yıl arasında” tamamladığını bildirmişlerdir. Bu oranlar analiz edildiğinde; yönetici muhakkiklerin uzmanlık alanları “soruşturmacılık” olmadığından ve okul yöneticiliği sorumluluğu olduğundan, soruşturma raporlarını üst kurula zaman aşımına yakın bir zamanda teslim edebildiği kanaati oluşmuştur.

Sosyal İletişim Teması

Muhakkik okul yöneticileri %77 oranında, soruşturma sonundaki ceza kararları, işyerindeki sosyal iklimi olumsuz etkilediğini savunmuşlardır. Buna ek olarak yönetici muhakkiklerin %54’ü; soruşturma görevinin, eğitim yöneticileri arasında kırgınlık ve küskünlüğe neden olduğunu savunmuştur. Bu savunular analiz edildiğinde; disiplin soruşturmalarında yönetici muhakkiklerin verdiği cezalar uygulandığında, muhakkik okul yöneticisine karşı olumsuz bir

tutum sergilenerek sıradan mesleki ilişkilerin bozulduğu sonucuna ulaşılabilir. Muhakkik okul yöneticileri %72 oranında, kendi meslektaşları olan; başka bir okul yöneticisinin soruşturmasında öznel karar verebileceğini dile getirmiştir. Yönetici muhakkikler %77 oranında; kendi meslek hayatında karşılaştığı bir konu hakkında görevlendirildiklerini belirtmişken, %22'si de iş yerinde daha önce yaşamadığı bir konu hakkında soruşturma yürütmüştür. Bu bilgi analiz edildiğinde, okul yöneticilerinin genel olarak iş hayatında karşılaştığı bir mesele üzerine disiplin soruşturması yürüttüğü görülmüştür. Bu durumda bazı muhakkik yöneticilerin; deneyimi olmayan bir mevzuda soruşturmacılık yaptığı sonucuna varılabilir.

Tahkikat Teması

Muhakkik okul yöneticilerinin tamamı; soruşturma sürecinde ulaşım giderlerinin kamu kaynaklarından karşılanmadığını, ulaşım giderlerini muhakkiklerin kendi karşıladığını savunmuşlardır. Muhakkiklerin %13'ü de; soruşturma sürecinde ulaşımı, toplu taşıma ile sağladıklarını belirtmiştir. Muhakkik yöneticilerin %72'si soruşturmanın tek bir kurumla ilgili olduğunu belirtirken, %28'i ise birden fazla kurumu kapsadığını bildirmiştir. Ayrıca, %45'i soruşturmanın yapıldığı kuruma ortalama 0-5 defa gittiğini, %55'i ise ortalama 6-10 defa gitmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu durumda, yönetici muhakkiklerin müfettişler gibi yolluk veya yevmiye almadıkları ve soruşturma yerine defalarca gitmeleri gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu zorlu işin, muhakkiklerin kendi yöneticilik görevlerine ek olarak mali bir yük getirdiği savunulabilir.

Eğitim yöneticisi muhakkiklerin %77'si son bir yıl içinde 1-3 adet muhakkiklik işiyle görevlendirildiklerini belirtirken, %23'ü ise son bir yıl içinde 4-6 adet inceleme görevlendirildiklerini ifade etmiştir. Bu görüş, il milli eğitim müdürlüklerindeki müfettiş kadrosunun yetersiz olduğu düşünüldüğünde, yıl içinde okul yöneticilerine resen disiplin soruşturması görevi verildiği sonucunu destekler niteliktedir.

Öte yandan, muhakkik yöneticilerin %50'si soruşturma konusuyla ilgili ortalama 0-10 kişinin ifadesine başvurduğunu, %18'i ortalama 11-20 kişinin ifadesine başvurduğunu, %22'si ortalama 21-30 kişinin ifadesine başvurduğunu ve %2'si ise ortalama 30'dan fazla kişinin ifadesine başvurduğunu bildirmiştir. Bu veriler, muhakkiklerin bir disiplin soruşturmasında en az 10 kişinin ifadesine başvurabildiği sonucunu desteklemektedir.

Muhakkik okul yöneticilerinin %46'sı, görev yaptığı okul kademesinden aynı bir kademedeki disiplin soruşturmasında görevlendirildiklerini belirtirken, %54'ü görev yaptığı okul kademesinden farklı bir kademesinde görevlendirildiklerini ifade etmişlerdir. Bu bilimsel bulgular, muhakkik okul yöneticilerinin daha çok görev yaptığı okul kademesinden farklı bir eğitim kurumu soruşturmasında görevlendirildiklerini göstermektedir. Birden fazla kurumu etkileyen bazı disiplin soruşturmaları, zaman aşımı ilkesi nedeniyle tek bir muhakkik tarafından yürütülemeyebilir. Bu durumda birden fazla muhakkik görevlendirilebileceği ihtiyacı doğmaktadır. Araştırmamızda, yönetici muhakkiklerden ikisi; bir disiplin soruşturmasında birden fazla soruşturmacı ile görevlendirildiği belirtmiştir. Bu disiplin soruşturmalarından biri 25 okul müdürlüğünü kapsarken, diğeri ise 1 özel öğretim kurumundan ibarettir.

Güvenlik Teması

Muhakkik olarak görevlendirilen okul yöneticilerinin %81'i, inceleme-soruşturma görevinin can ve mal güvenliklerini tehlikeye atmadığını ifade ederken, eğitim kurumu yöneticisi muhakkiklerin %19'u bu görevin tehlike arz ettiğini belirtmiştir. Ancak her beş muhakkikten birinin güvenlik açısından risk altında olduğu düşünüldüğünde, bu durum hukuki açıdan açıklanması güçtür. Müfettişlerin aksine, okul yöneticilerinin kimlikleri ve görev yaptıkları kurumlar internet üzerinde kolayca bulunabilir. Bu durum, muhakkiklere ulaşmak isteyenlerin işlerini kolaylaştırmaktadır. Ancak, muhakkiklik görevinin doğası gereği, muhakkiklerin güvenliği sık sık tehlikeye girebilir, özellikle de soruşturma sürecinde olumsuz tutum sergileyen kişiler tarafından. Bu durum, muhakkiklik görevinin duygusal ve psikolojik olarak zorlayıcı olduğunu göstermektedir. Bir eğitim kurumu yöneticisi muhakkik, devlet memurluğundan çıkarma cezasını uygulama durumunda, uzun süre uyuyamadığını ve psikolojik olarak etkilendiğini belirtmiştir. Bu veri, muhakkikliğin önemli bir vicdani ve hukuki sorumluluk gerektirdiğini göstermektedir. Ayrıca, bazı disiplin soruşturmalarında muhakkikin bilgi ve tecrübesine güvenilmediği veya muhakkikin öznel bir kanaate varacağı düşünüldüğünden, sanıkların muhakkikin reddi talebinde bulunduğu görülmüştür.

Uzmanlık Teması

Muhakkik okul yöneticileri %68'i; disiplin soruşturma süreçlerinde, kendini yeterli bulmadığından uzman görüşünden faydalandığını, %50'si soruşturma konusu uzman görüşüne ihtiyaç duyduğunu, %32'si deneyimi olmayan bir konuda muhakkiklik yürüttüğünü bildirmiştir. Bu bilgiler analiz edildiğinde; yönetici muhakkikler bazı soruşturma konularında yeterli bilgi ve tecrübesi olmadığından; bir uzman desteğine ihtiyaç duyduğu savunulabilir.

Çalışmamızda, muhakkik okul müdürleri soruşturma süreçlerine yeterli zaman ayıramaması, soruşturma süreçlerinin uzun sürmesi, soruşturulan kişilerden gelen tehditler, yol ve ulaşım giderlerinin kamu kaynaklarından karşılanamaması, zaman kısıtlamaları gibi çeşitli zorluklarla karşılaşmaları; Özmen ve Şahin'in (2010) bu konuyla ilgili yaptığı araştırmalarla örtüşmektedir.

Çalışmamız, muhakkiklik görevinin okul yöneticileri için ek iş yükü olduğunu ve bu görevin okul yöneticiliği görevlerini aksattığı, muhakkiklerin öznel olabileceği, bu nedenle muhakkikliği profesyonelce yürütemediği, okul yöneticilerinin hukuk dilini kullanmakta zorlandıklarını, bu yüzden de soruşturma raporu yazımında zorlandığını saptamıştır. Ayrıca gönüllü okul yöneticilerine, muhakkiklik görevi verilmesi gerektiği, muhakkiklik için ek bir ücret ödenmediği ve müfettiş alımlarının arttırılması ihtiyacına ilişkin bulgular; Dal'ın (2019) çalışmasındaki bulguları destekler niteliktedir.

Uzmanlık gerektiren muhakkiklik görevi; okul yöneticilerini hem maddi hem de manevi açıdan zorlamaktadır. İnceleme-soruşturma dosyasını hazırlamak, yetkinlik gerektiren bir iş olduğundan; yöneticiler bu süreçte zorlanmaktadır. Akan (2016), Dal (2019), Düztepe (2019) ve Özmen ve Şahin'in (2010) çalışmalarında da; ulaşılan bulgulara göre, muhakkikler dosya hazırlamada, kendilerini yeterli bulmadığı, bu sürecin ciddi emek ve zaman gerektirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, soruşturma sürecinin okul yöneticileri ile mesai arkadaşları arasında problemlere neden olduğu belirlenmiştir.

Dal'ın (2019) araştırmasında muhakkikler; aldıkları hizmet içi eğitimi yetersiz buldukları, bazı dosyaları hazırlarken müfettiş yardımına ihtiyaç duydukları, özellikle ağır disiplin cezası

gerektiren dosyaların okul yöneticilerine verilmemesi, inceleme-soruşturma raporlarının hazır taslaklarının bulunması ve cezadan ziyade rehberlik etmeye yönelik, uzlaştırmacı yaklaşımlar sergilenmesi, çalışmamızın bulgularını doğrulamaktadır.

Dal (2019), yöneticilerin muhakkik fikirlerini çalıştığı araştırması, çalışmamızı doğrular nitelikte; okul yöneticilerinin eğitim-öğretimle ilgili görevleriyle, muhakkiklik görevini bir arada yürütmenin zor olduğunu belirtmişlerdir. Disiplin soruşturmalarının uzun zaman alarak özel uzmanlık gerektirmektedir. Yöneticilerin muhakkiklik konusunda ise yeterince eğitim almadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca, soruşturma süreçleri üzerine eğitim almamış muhakkik müdürünün; adaleti sağlayamayacağı ve asıl görevi olan eğitim yöneticiliğini aksatabileceği belirtilmiştir. Yöneticilerin, kendi çalışanlarının soruşturmasında görevlendirilmesi, iş huzuru ve örgüt iklimini olumsuz etkileyeceği sonucuna varılmıştır.

Öneriler

1- “Eğitim Yönetimi” programında lisansüstü eğitimini tamamlayan yöneticiler ile daha önceden “Soruşturma Teknikleri” veya “Muhakkiklik Semineri” programlarında hizmet içi eğitime katılan yöneticilere, muhakkiklik görevi verilebilir.

2- Muhakkik olarak görevlendirilen okul yöneticilerinin yol harcırahları kamu kaynaklarından karşılanabilir. Ayrıca yürütülen disiplin dosyalarının kapsamına göre, muhakkiklere ek ders ücreti ödenebilir.

3- Disiplin soruşturması, ön hazırlık yapma, bilgi-belge ve delillerin araştırılması, ifade alma, analiz ve değerlendirme, karar verme, belgeleri sınıflandırma, raporlama ve raporu sunma gibi kapsamlı bir süreç olduğundan uzmanlık gerektirmektedir. Bu nedenle muhakkik okul yöneticilerine rehberlik edecek bir müfettiş görevlendirilebilir.

4- Yöneticilerin, soruşturma dosyası hazırlama süreçlerinde zorlanmaması için; muhakkiklik görevi verilecek okul yöneticilerine, temel hukuk eğitimi ile disiplin soruşturması eğitimi verilebilir. Buna ek olarak okul yöneticilerine inceleme- soruşturma süreci hakkında örnek olay incelemesi, atölye çalışmaları da yaptırılabilir.

5- Soruşturma dosyası hazırlama sürecinde, muhakkik yöneticilerin soruşturma yürüttüğü günlerde idari izinli sayılarak, bu göreve odaklanabileceği zaman dilimleri oluşturulabilir.

Bu araştırmaya ek olarak; “İl Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Müfettişleri Başkanlığı’nın, hukuki uzmanlık gerektirmeyen disiplin soruşturmalarını yürütme konusundaki muhakkik görüşleri” konusu çalışılabilir.

Referans

- Açıkalın, A. (1998). Dahabir-Kaosu Yönetmek. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 14(14), 149-150.
- Altun, S. A., & Memişoğlu, S. P. (2008). Performans Değerlendirmesine İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Görüşleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı 53, 7-24.
- Beyhan, A. (2008). İlköğretim müfettişlerinin disiplin soruşturması sürecinde karşılaştıkları sorunlar [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi].
- Bursalıoğlu, Z. (1987). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, No:154.
- Bursalıoğlu, Z. (2002). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış (17. Baskı). Ankara: Pegem A.
- Can, E., & Gündüz, Y. (2016). İlkokullarda çalışan öğretmenlerin, maarif müfettişleri ve okul müdürlerinin yapmış olduğu rehberlik çalışmalarından yararlanma düzeylerinin incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 22(1), 1-28.
- Ekinci, H., & Sabancı, A. (2020). Okul müdürlerinin soruşturma görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları sorunlar. On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(1), 138-154.
- Halverson, R., Kelley, C., & Kimball, S. (2004). Öğretmen değerlendirme sistemlerinin uygulanması: Müdürlerin yerel eğitim uygulamalarını şekillendirmek için karmaşık eserleri nasıl anlamlandırdıkları. Eğitim yönetimi, politikası ve reformu: Araştırma ve ölçme, 153-188.
- İnal, A. (2008). İlköğretim okullarında yapılan denetimlerde müfettişlerin tutum ve davranışlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kale, M. (1995). İlköğretimde müfettiş yönetici ve öğretmen etkileşiminin eğitime etkileri. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karagözoğlu, G. (1972). Türk eğitim düzeninde bakanlık müfettişlerinin rolü. Ankara: MEB. Plânlama Araştırma ve Koordinasyon Dairesi.
- Karakış, M. (2007). İlköğretimde güncel denetim duruşunun öğretmenlik bilincini uyandırma yeterliliğine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi].
- Karakuş, Y. (2013). Müfettiş ve öğretmen algılarına göre il eğitim müfettişlerinin yeterlikleri. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2013), 1-19.
- Kavas, E. (2005). İlköğretim müfettişlerinin denetim davranışlarına ilişkin öğretmen algı ve beklentileri [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi].
- Kolay, Y., & Töremen, F. (2003). İlköğretim okulu yöneticilerinin sahip olması gereken yeterlikler. Milli Eğitim Dergisi, 160(03.07).

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). Disiplin Amirleri ve Muhakkikler İçin Soruşturma Rehberi. Ankara: Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, Kanun No:4483, Kabul Tarihi: 04.12.1999, tertip:5, cilt:39.
- Özmen, F., & Şahin, Ş. (2010). İlköğretim müfettişlerinin soruşturma görevini yerine getirirken karşılaştıkları sorunlar. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 15, 92-109.
- Sorguç, A. (1992). Yapısal olarak bağlı boşlukların içindeki zorlanmış akustik alanların analizi [Yüksek lisans tezi].
- Şirin, A., & Dal, S. (2019). Okul müdürlerinin muhakkiklik görevine ilişkin görüşleri: Bağcılar, Bakırköy, Başakşehir, Esenler ve Zeytinburnu örneği.
- Taş, H., & Şeker, S. (2020). Okul yöneticilerine verilen inceleme/soruşturma görevlerine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri. Kastamonu Education Journal, 28(6), 2450-2464.
- Taymaz, H. (2002). Eğitim sisteminde teftiş geliştirilmesi (5. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yıldırım, N. (2015). İnceleme soruşturma açısından okul müdürlerinin değerlendirilmesi. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, (5), 418-433.
- Yılmaz, E., & Altınok, V. (2009). Okul yöneticilerinin yalnızlık ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 59(59), 451-470.
- Yılmaz, K. (2009). Okul müdürlerinin denetim görevi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(1).